

Doğal Kaynakların Korunması

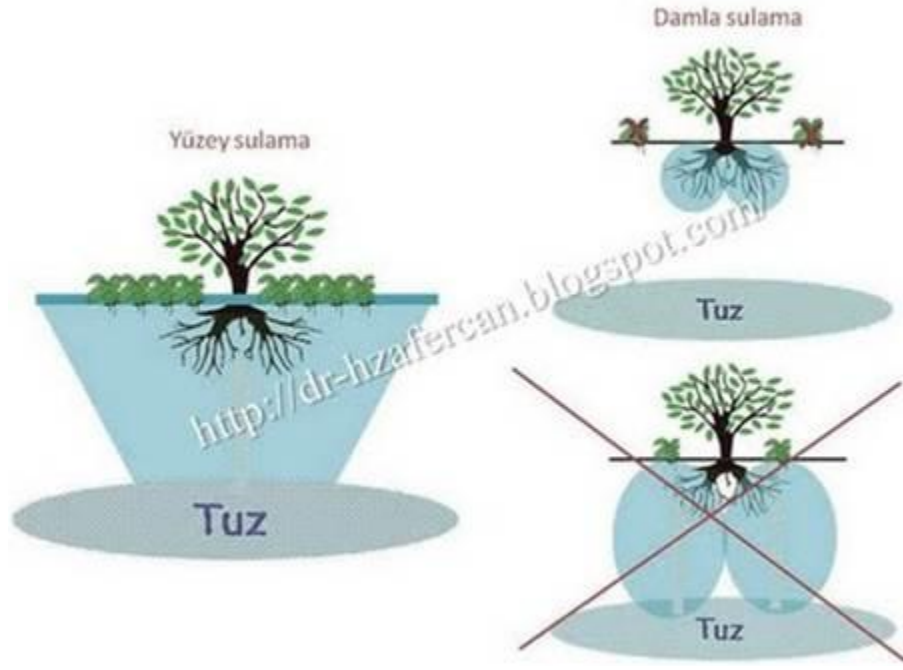
Yazan: H. Zafer Can

Çevre dostu meyve yetiştiriciliğinde var olan kaynakların korunması ve zenginleştirilmesi esastır. Bu yönüyle dikkat edilmesi gereken en önemli konu doğal su kaynaklarının kirletilmemesidir. Bahçe içinde kirliliğin ve bulaşmanın önlenmesi yönünde bütün tedbirlerin alınmış olması gerekmektedir. Örneğin kimyasal ilaç ve gübrelerin hazırlanma işlemi beton zemin üzerinde yapılmalı, boş ambalaj kapları usulüne uygun şekilde muhafaza edilmelidir. Doğal kaynakların korunması açısından bilinçli çevre yönetimi ilke edinilmelidir.

Doğal kaynakların korunmasının bir diğer yönü ise gereksiz kaynak kullanımından kaçınılmasıdır. Bu amaçla sulama ve gübrelemenin kesinlikle gerektiği zamanlarda ve bitkinin ihtiyaç duyduğu miktarlarda yapılmasına özen gösterilmelidir. Gereksiz ve hatalı sulama ve gübrelemeden kaçınılması çok büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple, bitkilerin gereksinim duyduğu su ve besin maddelerinin doğru olarak saptanabilmesi için düzenli olarak toprak, yaprak ve su analizlerinin yapılması ve uzman kişilere danışılması önemlidir. Arazi ve ağaçların durumu iyi izlenerek etkin sulama ve gübreleme programlarının hazırlanması gerekmektedir.

Hatalı ve özellikle gereksiz sulama uygulamaları, özellikle eğimli arazilerde erozyon, toprak besin maddelerinin kaybı, yabancı ot problemi su gibi önemli bir kaynağın gereksiz kullanımı, yetersiz sulamada kuraklık probleminin ortaya çıkması, fazla sulamada saçak köklerin boğulması, tuzluluk probleminin ortaya çıkması, özellikle mantari hastalıklarda artış, kök hastalıklarının hızla yayılması, verim ve kalitede düşüş, gereksiz işgücü kullanımı ve maliyetin artması gibi sorunlara yol açabilmektedir.

Etkin bir sulama programı yanında meyve ağaçlarının kuraktan korunması için yapılabilecek işlemler ise; etkin bir erozyon kontrolü sağlanması, minimum toprak işleme, derin toprak işlemeden kaçınma, toprağı deviren işleme aletlerinin kullanılmaması, ilkbaharda ağaçların altındaki yabancı otların temizlenmesi, tek yönlü gübre kullanımından kaçınma, malçlama, örtü bitkisi kullanımı ya da ara ziraatı uygulamaları, kuraklığın sorun olduğu yerlerde ağaçların alttan taçlandırılması, uygun taçlandırmanın yapılması, budama ile gereksiz dalların kesilerek ağaçtan uzaklaştırılması ve yeşil gübre olarak kullanılan bitkilerin erken dönemde sürülerek toprağı verilmesi gibi uygulamalardır. Çevre dostu meyvecilik açısından sulamanın önemi büyüktür. Birçok hastalık ve zararlının ve olumsuz çevresel faktörlerin kontrolünde etkin sulama, çoğu durumda kimyasal ilaç kullanmayı gereksiz kılmaktadır. Örneğin fazla nemden kaynaklanan birçok önemli hastalık önlenebilmekte, don zararı en aza indirilebilmekte ya da tuzlanma kontrol edilebilmektedir.

Damla Sulama Sisteminin Etkin Kullanımı

Modern çevre dostu meyve yetiştiriciliğinde önerilen sulama sistemi damla sulamadır. Damla sulama yanında yağmurlama sulama da kullanılabilir. Ancak çoğu zaman yağmurlama sulama sistemi, ağaçlarda başta mantari hastalıklar olmak üzere birçok hastalığın ortaya çıkmasına ve önemli verim ve kalite kayıplarına sebep olabilmektedir. Meyvecilikte yağmurlama sulama sistemi özellikle don riskinin yüksek olduğu bölgelerde ağaçların dondan korunmasında önerilen çok önemli bir uygulamadır. Damla sulamanın kullanıldığı meyve bahçelerinde bu amaca yönelik olarak yağmurlama sulama sistemi de kurulabilmekte ancak özellikle küçük meyve işletmeleri için ek bir maliyet getirmektedir. Damla sulama, su kullanımını en aza indiren sulama sistemidir, ancak bilinçsizce damla sulamadan kaçınılmalıdır. Bu sebeple bitkinin gereksinim duyduğu yıllık su miktarından yağışlarla kazanılan su miktarı çıkarılmalı, verilecek su miktarı yağış yolu ile sağlanamayan miktarın üretim sezonu içine yayılması şeklinde belirlenmelidir. Her meyve ağacı için gereksinim duyulan aylık su miktarı, günlere bölünerek mümkün olduğunca sık sulama yapılmalıdır. Fazla sulama, özellikle ağır toprak koşullarında en az su noksanlığı kadar tehlikelidir. Bitkinin ihtiyaç duyduğu su, son yağışların kesilmesinden hemen sonra vermeye başlanmalı, ilk yağışlara kadar aralıksız devam etmelidir. Bunun yanında; sulamada verilecek su miktarı üzerinde bölgenin iklim durumu, arazinin konumu, toprak koşulları, dikim sıklığı, ara ziraat yapılıp yapılmama durumu, ağaçların yaşı, kullanılan anacın özellikleri, malçlama ve örtü bitkisi kullanımı ve uygulanan diğer kültürel işlemler gibi birçok faktörün de çok etkili olduğu kesinlikle unutulmamalıdır.

Damla sulama sisteminin hatalı ve bilinçsizce kullanılması kaynak israfı yanında hem yabancı ot kontrolünün gerektiğince sağlanamamasına hem de tuzluluğun ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Etkin kullanılmayan damla sulamanın yüzey sulamadan farkı kalmamaktadır.